

ამონარიდები გერმანიის ფედერალური სასამართლოს გადაწყვეტილებებიდან პროდუქტზე პასუხისმგებლობის თაობაზე

ულის ჰაგენლოხი

დრეზდენის უმაღლესი სამხარეო სასამართლოს ყოფილი პრეზიდენტი

I. ამონარიდი გერმანიის ფედერალური სასამართლოს (BGH) გადაწყვეტილებიდან, 9 მაისი 1995 წელი, - VI ZR 158/94 - BGHZ 129, 353

(მინაზე მიკრობზარებით გამოწვეული აფეთქება მინერალური წყლის ბოთლისა)

ძირითადი თემები:

წუნის ცნება, ქარხნული დეფექტი, ხარისხის კონტროლი; უსაფრთხოების ფედერალური ვალდებულება; მტკიცების ტვირთი უსაფრთხოების ფედერალური ვალდებულების დარღვევისას

სახელმძღვანელო წინადადებები:

1. პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის 1-ლი პარაგრაფის მე-2 ნაწილის მე-5 ნომრის¹ მიზანი არის მხოლოდ ე.წ. განვითარების რისკების გამორიცხვა. ამიტომ, მწარმოებლის პასუხისმგებლისათვის ამ ნორმის წინაპირობა შესრულება არა ქარხნული დეფექტის, არამედ კონსტრუქციული დეფექტის დროს.

2. მწარმოებლის ვალდებულების თაობაზე, გაზიერებული მინერალური წყალი მრავალჯერადი გამოყენების ბოთლში ჩასხმამდე და ჩახსმის შემდეგ გადაამოწმოს და უზრუნველყოს დასკვნა, რისმა უგულებელყოფამაც შეიძლება გამოიწვიოს მტკიცების ტვირთის შებრუნება იმ საკითხზე, თუ ვისი გავლენისა და რისკის სფეროში ექცევა ბოთლის რაიმე სახის დაზიანება.

საქმის გარემოებების შესახებ:

მოპასუხე აწარმოებს გაზიერებულ მინერალურ წყალს, რომელსაც ასხამს მრავალჯერადი გამოყენების მინის ბოთლებში. იმ დროისთვის ცხრა წლის მოსარჩელემ მშობლების ბინის სარდაფიდან ამოიტანა ორი ბოთლი მინერალური წყალი. მან ბოთლები დააწყო სადარბაზოში, რათა დაეხურა სარდაფის კარი. როდესაც მოსარჩელემ ბოთლების აღება მოისურვა, ერთ-ერთი ბოთლი აფეთქდა. შედეგად, მინის ნამტვრევი მას მარცხენა თვალში მოხვდა, რამაც თვალის ხანგრძლივი დროით დაზიანება გამოიწვია. უმაღლესმა სამხარეო სასამართლომ დაადგინა, რომ გაზიერებული მინერალური წყლით სავსე მინის ბოთლის აფეთქების მიზეზი მინაში არსებული უწვრილესი მიკრობზარები იყო. მცირედი მექანიკური ზემოქმედებაც კი, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში კი თბილი ხელით შეხება, საკმარისი იქნებოდა ბოთლის გატეხვის უშუალოდ გამოსაწვევად.

სამოტივაციო ნაწილიდან:

II. ... 1. ...

a) ...

aa) სააპელაციო სასამართლო სამართლებრივად სრულიად მართებულად მიიჩნევს, რომ პროდუქტი არის ნაკლოვანი იმ შემთხვევაში, თუ მას არ აქვს უსაფრთხოება, რომლის დასაბუთებული მოლოდინიც არსებობს, ყველა ფაქტობრივი გარემოების გათვალისწინებით (პროდუქტის პასუხისმგებლობის კანონის მე-3 პარაგრაფის პირველი ნაწილი). როგორც სააპელაციო სასამართლომ სამართლიანად აღნიშნა, მომხმარებელს აქვს მოლოდინი, რომ მინერალური წყლის ბოთლს არ ექნება არანაირი დაზი-

¹ Redaktioneller Hinweis: entspricht Art. 1009 Nr. 1 lit. e) ZGB.

ანება, მათ შორის, არც თმის ღერისოდენა მიკროდაზიანებები, რომლებმაც შეიძლება გამოიწვიონ ბოთლის აფეთქება. მომხმარებლის მხრიდან პროდუქტის უნაკლოობის მოლოდინი არ გამოირიცხება, თუ ბოთლის ასეთი ნაკლოვანებები ტექნიკურად არადადგენადი და არაგამოსწორებადია. იმ შემთხვევაში, თუ ბზარი მაინც არსებობს, მაშინ, როგორც სასამართლომ მართებულად აღნიშნა, სახეზეა ე.წ. ქარხნული წუნი, თუნდაც ეს იყოს ე.წ. „გაპარული“ ნაკლი (შდრ. BGHZ 51, 91; ...).

bb) მსგავსი „გაპარული ნაკლი“, თუნდაც მისი თავიდან აცილება ყველა შესაძლო გონივრული ღონისძიების მიუხედავად შეუძლებელი იყოს, არ შეიძლება ჩაითვალოს ისეთ დეფექტად, რომელიც, ევროკავშირის პროდუქტზე პასუხისმგებლობის დირექტივის მე-7 მუხლის ექვეპუნქტისა და პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის პირველი პარაგრაფის მე-2 ნაწილის მე-5 ექვეპუნქტის გაგებით, მეცნიერებისა და ტექნიკის არსებული მდგომარეობით ვერ იქნება ამოცნობილი.

ორივე ნახსენები რეგულაციის მიზანია, მხოლოდ და მხოლოდ პასუხისმგებლობის გამორიცხვა ე. წ. განვითარების რისკებში (...). მოწესრიგების საგანია იმგვარი შემთხვევები, რომლებშიც, პროდუქტის ზიანის გამომწვევი სახიფათო თვისება, ვერ იქნა ამოცნობილი და აღმოჩენილი ამ პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტისათვის არსებული სამეცნიერო-ტექნიკური მდგომარეობის გათვალისწინებით (...). მწარმოებლის ბრალეულობისგან დამოუკიდებელი პასუხისმგებლობა უნდა შემოიფარგლებოდეს ობიექტურად შესაძლებლით, საფრთხეების შესახებ ცოდნის რეალიზაციით, რომელიც არსებობდა პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტისათვის (...). განვითარების რისკი არის იმგვარი საფრთხე, რომელიც გამომდინარეობს პროდუქტის კონსტრუქციიდან, თუმცა ვერ იქნება არიდებული სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის გათვალისწინებით (შდრ. BGHZ 51, 91; ...), მაგრამ არა წარმოების პროცესში აურიდებელი ნაკლოვანება. სწორედ ამიტომ, ევროკავშირის პროდუქტზე პასუხისმგებლობის დირექტივაზე მუშაობისას, მოხდა შეთანხმება, რომ მე-7 მუხლის ე ქვეპუნქტის წინაპირობა

ვერ იქნებოდა ე.წ. ქარხნული წუნი, არამედ ნორმის მოწესრიგების საგანი უნდა გამხდარიყო მხოლოდ ე.წ. კონსტრუქციული დეფექტი (...). „გაპარვის არგუმენტი“ კი დაუშვებელი უნდა ყოფილიყო ბრალეულობისაგან დამოუკიდებელი პასუხისმგებლობის დროს (...).

მრავალჯერადი მინის ბოთლების ხელახალი გამოყენების პოტენციური საფრთხე, ანუ, იმ ბოთლებისა, რომლებშიც ასხია გაზიანი სასმელი, უკვე მრავალი წელია ცნობილია და არაერთხელ გამხდარა სასამართლო პრაქტიკის მსჯელობის საგანიც (შდრ. BGHZ 104, 323; BGH NJW 1993, 528; ...). მსგავსი მინის ბოთლების უსაფრთხოების ნაკლოვანება მდგომარეობს იმაში, რომ ... ბოთლი შეიძლება გასკდეს, ბოთლზე თუნდაც სულ უმნიშვნელო, შემდგომში გაფართოებადი ბზარების არსებობის შემთხვევაშიც კი. მსგავსი ნაკლოვანება ჩნდება მრავალჯერად ბოთლებში, სითხის ხელახალი ჩასხმისას, ან კიდევ, ეს ციცქნა ბზარები რჩება შეუმჩნეველი. ეს უკვე აღარ არის კონსტრუქციის დროს გამოვლენილი და წარმოშობილი განვითარების ნაკლოვანება. პასუხისმგებლობა, მსგავსი ე.წ. „გაპარვის“ შემთხვევაში, ვერ გამოირიცხება პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის პირველი პარაგრაფის მე-2 ნაწილის მე-5 ნომრის შესაბამისად.

ანალოგიურ შემთხვევაში, მოპასუხის პასუხისმგებლობა პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის პირველი პარაგრაფის პირველი ნაწილის პირველი წინადადების შესაბამისად გამოირიცხება მხოლოდ მაშინ, თუ შესაძლებელი იქნება იმის დამტკიცება, რომ, ფაქტობრივი გარემოებების საფუძველზე, მიკრობზარი ჯერ კიდევ არ არსებობდა, როდესაც ხელახლა გადავსებული ბოთლი მიმოქცევაში გამოვიდა....

2. საკასაციო საჩივარი (რევიზია) წარმატებულადაა მიმართული სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობის წინააღმდეგ, რომელიც უარყოფს დელიქტური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნების არსებობას.

a) იმავდროულად სააპელაციო სასამართლო სამართლებრივად სრულიად მართებულად აღნიშნავს, რომ, იმის დასადაგენად, გარკვეული პროდუქციული ნაკლოვანება, მაგალითად, ... მიკრობზარები ექცევა თუ არა მწარმოებლის

პასუხისმგებლობის სფეროში ან არ იქნა გამოვლენილი, შესაძლოა, მოხდეს მტკიცების ტვირთის შებრუნება, თუკი მწარმოებელი, მომხმარებლის ინტერესებიდან გამომდინარე, ვალდებულია, გადაამონტოს პროდუქტის გამართულობა და უზრუნველყოს დასკვნა, თუმცა მან არ შეასრულა ეს ვალდებულება (BGHZ 104, 323; BGH NJW 1993, 528). სააპელაციო სასამართლო მოპასუხესაც, როგორც გაზიანი სასმელის მრავალჯერადი მინის ბოთლების ყველა მომხმარებელს, მართებულად აკისრებს ვალდებულებას, განახორციელოს საკონტროლო პროცედურა, რომელიც უზრუნველყოფს თვითოეული ბოთლის მდგომარეობის სანდოდ გადამოწმებასა და, მისცემს მოპასუხეს, უახლესი სამეცნიერო ტექნიკური მდგომარეობის გათვალისწინებით, ყველა საფრთხის შემცველი ბოთლის ხელახალი გამოყენებისაგან თავშეკავების შესაძლებლობას.

II. ამონარიდი გერმანიის ფედერალური სასამართლოს (BGH) გადაწყვეტილებიდან, 16 დეკემბერი 2008 წელი - VI ZR 170/07 - BGHZ 179, 157

(წუნდებული საექთნო საწოლები)

ძირითადი თემები

უსაფრთხოების ნაკლის მქონე პროდუქტის მწარმოებლის განგრძობითი ვალდებულება, თავიდან აიცილოს საშიშროება; პროდუქტზე დაკვირვების ვალდებულება

საქმის გარემოებების შესახებ:

მოსარჩელემ, ჯანმრთელობის სადაზღვევო კომპანიამ, სამედიცინო პროდუქტების მაღაზიაში შეიძინა მოპასუხის მიერ დამზადებული ელექტრონულად რეგულირებადი საექთნო საწოლები სახლის პირობებში ამბულატორიული მეთვალყურეობისთვის. სამედიცინო პროდუქტების მონიტორინგზე პასუხისმგებელმა საჯარო ორგანოებმა შემდგომში მიუთითეს, რომ ნესტმა შეიძლება შეაღწიოს ამ საექთნო საწოლების ელექტროძრავაში და ხანძარი გამოიწვიოს. ასევე, გვერდითი კბილანების შუალედების არასათანადო ზომის გამო შეიძლება მოხდეს ბლო-

კირება. ამის შემდეგ მოსარჩელემ საექთნო საწოლები თავისი ხარჯით გადააკეთა და მწარმოებლისაგან დანახარჯების ანაზღაურება მოითხოვა.

სამოტივაციო ნაწილიდან:

II. ... 2. ...

a) საქონლის მწარმოებლის საგარანტიო ვალდებულება არ სრულდება პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლით. ის ვალდებულია, ამ მომენტის შემდეგაც, ყველაფერი გააკეთოს იმისათვის, რაც შესაძლებელია გარემოებების და მიხედვით, საფრთხეების თავიდან ასაცილებლად, რომლებიც შეიძლება წარმოქმნას პროდუქტმა (შდრ. BGHZ 80, 199; ...). მან უნდა განაგრძოს მისი დაკვირვება მაგნე თვისებების მხრივ და მოახდინოს ინფორმირება საფრთხეების შემცველი გამოყენების შედეგების საკითხზე (...). აქედან განსაკუთრებით შეიძლება წარმოიშვას რეაგირების ვალდებულებები პროდუქტის სავარაუდო საფრთხეების ასარიდებლად, მაშინ როცა საფრთხილების შინაარსი და მოცულობა და ასევე მათი დროის მომენტი მნიშვნელოვნად განსაზღვრული და განპირობებულია საფრთხის ქვეშ მყოფი სამართლებრივი სიკეთით და, უწინარეს ყოვლისა, დამოკიდებულია საფრთხის სიდიდეზე/მასშტაბზე (...). ამგვარი ვალდებულებები მწარმოებელს წარმოეშობა, როგორც კი ის გააცნობიერებს ან შესაძლებლად მიიჩნევს, რომ მისი პროდუქტიდან მომდინარეობს მისი ბრალეულობით განპირობებული კონტრუქციული საფრთხე (...).

b) პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლის შემდეგ, მწარმოებლის საგარანტიო ვალდებულებები არ შემოიფარგლება მხოლოდ სავარაუდო საფრთხეების გაფრთხილებითა და მათზე მითითებით (...). ეს ვალდებულებები შეიძლება გაფართოვდეს, თუ არსებობს ვარაუდის საფუძველი, რომ თუნდაც უკვე არსებული საფრთხილება, რომელიც ხორციელდება გარკვევით და დეტალურად, არ აძლევს პროდუქტით მოსარგებლეს იმის საკმარის შესაძლებლობას, შეაფასოს საფრთხეები და ამას მოარგოს მისი ქცევა (...). ამას გარდა, დამატებითი, გაფართოებული საგარანტიო ვალდებულებები დასაშვებია იმ შემთხვევაშიც, თუ საფრთხილება, მართალია,

ანდის მომხმარებელს საფრთხის თაობაზე საკმარის ინფორმაციას, თუმცა არსებობს ვარაუდის საფუძველი, რომ, შესაძლოა, მათ უგულვებელყონ (მათ შორის განზრახ) გაფრთხილება და საფრთხეში ჩააგდონ მესამე პირები (...). მსგავს შემთხვევებში, მწარმოებელს შეიძლება ჰქონდეს ვალდებულება, თავისი საგარანტიო ვალდებულებების საფუძველზე, იზრუნოს იმაზე, რომ მოახდინონ მიმოქცევაში გამოსული სახიფათო პროდუქტის ბრუნვიდან ამოღება (...) ან აღარ დაუშვან მისი გამოყენება.

c) დელიქტური თვალსაზრისით, მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულებაა, არა მხოლოდ ამოიღოს მიმოქცევაში არსებული ნაკლოვანი პროდუქტი, არამედ საკუთარი ხარჯით აღმოფხვრას საფრთხის რისკი ამ პროდუქტის გადაიარაღებითა და შეკეთებით (...). თუმცა ამის წინაპირობაა ის, რომ ამგვარი ღონისძიებები აუცილებელია გსკ-ის 823-ე პარაგრაფის 1-ლი ნაწილით დაცული სამართლებრივი სიკეთეების წარმოქმნილი საფრთხის აღმოსაფხვრელად (...). ამასთან, გასათვალისწინებელია, რომ დელიქტურ-სამართლებრივი დაცვა მოიცავს არა მათ ექვივალენტურ ინტერესს, არამედ მხოლოდ მათ მთლიანობის ინტერესს (...).

რამდენად მოცულობითია მწარმოებლის საფრთხეების თავიდან არიდების ვალდებულებები, დადგენადია მხოლოდ, კონკრეტული შემთხვევის, ყველა ფაქტობრივი გარემოების გათვალისწინებით (...). საფრთხეების თავიდან ასაცილებლად, იმ საფრთხეებისა, რომლებიც ემუქრება მესამე პირებს ნაცნობი ან, როგორც მინიმუმ, დადგენადი მომხმარებლის პროდუქტების სარგებლობით, არსებითი საფრთხეების შემთხვევებშიც კი, შეიძლება მრავალმხრივ საკმარისი იყოს, რომ მწარმოებელმა მოცულობითად შეატყობინოს დაინტერესებულ პირებს გადაიარაღებისა და შეკეთების აუცილებლობა და შესთავაზოს მათ საჭიროებისამებრ დახმარება, რათა მათ ხელეწიფებოდეთ, აუცილებელი ღონისძიებების საკუთარი ხარჯით ჯეროვნად განხორციელება (...). შემთხვევის ფაქტობრივი გარემოებისა და მიხედვით, შესაძლოა, საკმარისი იყოს ასევე მოწოდება, სახიფათო პროდუქტის გამოუყენებლობისა და მოხმარების შეჩერებისაკენ (...), ზოგჯერ შესაძლოა საჭირო იყოს დამატე-

ბით საჯარო გაფრთხილებები და კომპეტენტური უწყებების ჩართვა (...), როგორც მოსალოდნელი საფრთხეების პრევენციული ქმედითი ღონისძიება (...).

d) დავის ფაქტობრივი გარემოებებიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლომ სამართლიანად არ დაადასტურა მოპასუხის მხრიდან მოვლის საწოლების საკუთარი ხარჯით გადაიარაღების დელიქტურ-სამართლებრივი ვალდებულება.

aa) თუმცა დელიქტური ვალდებულება ვერ იქნება უარყოფილი სააპელაციო სასამართლოს მიერ მოხმობილი მხოლოდ იმ არგუმენტით, რომ იმთავითვე არ არსებობდა კონკრეტული საფრთხე საწოლების მომხმარებელთა სხეულისა და სიცოცხლის მიმართ (...). სარევიზიო (საკასაციო) წარმოებაში შეიძლება დავასკვნათ, რომ, მოპასუხის წარმოებულ საექტნო საწოლებს აღენიშნებოდათ კონსტრუქციული უსაფრთხოების ნაკლოვანებები, რომლებიც გამოავლინეს კომპეტენტურმა უწყებებმა, რაც, როგორც მინიმუმ, ქმნიდა ხანძრის წარმოშობის საფრთხის სერიოზულ ეჭვსა და მოსავლელი პირების ბლოკირების რისკს. მოპასუხე ვალდებული იყო, შესაბამისი გზით გაენეიტრალებინა მომხმარებელთა სხეულისა და სიცოცხლის ხელყოფის საფრთხეები. მწარმოებელი არ უნდა ელოდოს არსებითი ზიანის შემთხვევების დადგომას, ვიდრე დაიწყებდეს საპასუხო ღონისძიებების გატარებას. პრევენციული ვალდებულებების გამომწვევი საფრთხეც არ უნდა იყოს კონკრეტულად მოსალოდნელი (...). ეს წესი მოქმედებს განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, როდესაც, ამ შემთხვევის მსგავსად, სახეზეა კონსტრუქციული და არა მხოლოდ მსგავსი გადაცდომებით შემოფარგლული საფრთხეები (...).

III. ამონარიდი გერმანიის უზენაესი ფედერალური სასამართლოს (BGH) გადაწყვეტილებიდან, 17 მარტი 2009 წელი - VI ZR 176/08 - NJW 2009, 1669

(ალუბლის ნამცხვარში ამავე ხილის კურკით გამოწვეული კბილის დაზიანება)

ძირითადი თემები:

წუნის ცნება ბუნებრივი პროდუქტის შემთხვევაში; უსაფრთხოების მოლოდინი ისეთი პროდუქტის მიმართ, რომელიც ბავშვებისთვისაც არის განკუთვნილი; ურთიერთმიმართება უსაფრთხოების მოთხოვნების ინტენსივობასა და საფრთხის ოდენობას შორის.

საქმის გარემოებების შესახებ:

მოსარჩელე ზიანის ანაზღაურებას ითხოვს მოპასუხისაგან, რომელიც საკონდიტრო წარმოებას უძღვება. მან 2007 წლის 29 იანვარს მიირთვა მოპასუხის მიერ დამზადებული ალუბლის ნამცხვარი, საკონდიტრო ნაწარმი ალუბლის შიგთავსით და კრამბლით. შიგთავსის დასამზადებლად მოპასუხე იყენებდა მომწავო ალუბალს, რომელიც თავდება თავისივე წვენში და ინჟერება ფართონახვრეტებიან საცერში. ნამცხვრის ნაჭრის დაგემოვნებისას მოპასუხემ ჩაკბიჩა ალუბლის კურკა, რის გამოც მოიტეხა ერთ-ერთი კბილის, ზედა მარცხენა ეშვის, ნაწილი.

სამოტივაციო ნაწილიდან:

II. ... 1. ...

b). იმ შემთხვევაში, თუ საქონელი განკუთვნილია საბოლოო მომხმარებლისათვის, იგი უნდა აკმაყოფილებდეს უსაფრთხოების მაქსიმალურ სტანდარტებს, რომლებიც ითვალისწინებენ საშუალო მომხმარებლის ცოდნასა და საფრთხის მართვის პოტენციალს (...). მწარმოებლის პასუხისმგებლობა ფართოვდება ზოგადი მასშტაბების მიმართ იმ შემთხვევაში, თუ, მისი პროდუქტების გასაღება, ხდება რისკგაუფრთხილება ან კიდევ ხდება მათი საფრთხის ქვეშ დაყენება ტიპურად. შესაბამისად, ევროკავშირის 2001/95 EG პროდუქტის უსაფრთხოების დირექტივის მე-2 მუხლის ბ ქვეპუნქტი განსაზღვრავს... რომ პროდუქტის უსაფრთხოება დამოკიდებულია ასევე პროდუქტის ისეთი მომხმარებლის მოლოდინზე, რომლებიც, პროდუქტის გამოყენებისას, დგანან მაღალი რისკის ქვეშ. ამ კონტექსტში, უწინარეს ყოვლისა, მოიაზრებიან ბავშვები (...). იმ შემთხვევაში, თუ პროდუქტი განკუთვნილია ადრესატთა სხვადასხვა წრისათვის, მწარმოებელმა ორიენტირება უნდა მოახდინოს ყველაზე ნაკლებად ინფორმირებულ და საფრთ-

ხის მართვის ყველაზე ნაკლებად კომპეტენტურ ჯგუფზე, ანუ, უზრუნველყოს უსაფრთხოების უმაღლესი სტანდარტი (...).

c) პროდუქტის აუცილებელი უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, მწარმოებელმა უნდა განახორციელოს ის ღონისძიებები, რომლებიც, კონკრეტული შემთხვევის მოცემულობიდან გამომდინარე, ობიექტურად აუცილებელია საფრთხის თავიდან ასაცილებლად ან დასაძლევად და გონივრული და მისაღებია ობიექტური მასშტაბების საფუძველზე (...). ამასთან, უზრუნველყოფის ღონისძიების სახე და მოცულობა დამოკიდებულია, უწინარეს ყოვლისა, საფრთხის მასშტაბებზე ... (...). ... ადამიანის სხეულისა და სიცოცხლისათვის არსებითი საფრთხის არსებობის შემთხვევაში, მწარმოებელი ვალდებულია, განახორციელოს უფრო მასშტაბური ღონისძიებები, ვიდრე იმ შემთხვევაში, როდესაც მოსალოდნელია მხოლოდ საკუთრებისა და ფლობის ხელყოფა ან დარღვევა ან კიდევ მხოლოდ უმნიშვნელო სახის დარღვევები (შდრ. BGHZ 99, 167).

2. ...

a) რადგან საკონდიტრო ნაწარმი საბოლოო მომხმარებლისთვის განკუთვნილ პროდუქტს წარმოადგენს, იგი, როგორც წესი, უსაფრთხოების უფრო მაღალ მოთხოვნებს უნდა აკმაყოფილებდეს (...). ის, რომ ალუბლის შიგთავსი ბუნებრივი პროდუქტია, ამას არ ეწინააღმდეგება. მომხმარებელს, რომელიც გადამუშავებულ ბუნებრივ პროდუქტს მიირთმევს, შეუძლია, ჰქონდეს მოლოდინი, რომ მწარმოებელი გადამუშავების პროცესში ბუნებრივ პროდუქტს დაკვირვებით მიუდგება, ბუნებრივი პროდუქტიდან გამომდინარე ჯანმრთელობის დაზიანების საფრთხეებს ამოიცნობს და აღმოფხვრის შესაძლებლობისა და განჭვრეტადობის ფარგლებში (...).

b) როგორც საკასაციო სასამართლო მართებულად მიუთითებს, კურკოვანი ხილის შემცველი ნამცხვრის შიგთავსის შემთხვევაში, მომხმარებლის გადმოსახედიდან არ შეიძლება სრულად გამოირიცხოს, რომ იშვიათად ეს შიგთავსი პატარა კურკას ან მის ნაწილებსაც შეიძლება შეიცავდეს. სრული უსაფრთხოება მხოლოდ იმ შემთხვევაში იქნებოდა მიღწეული, თუკი მწარმოებელი ალუბლებს წვრილნახვრეტებიანი სა-

წერით განურავდა, რა შემთხვევაშიც წარმოიქმნებოდა ალუბლის წვენი და ნამცხვრის დამზადება შეუძლებელი გახდებოდა, ანდა თუკი მწარმოებელი თითოეულ ალუბალში შესაძლო კურკის არსებობას გადაამოწმებდა. მწარმოებლისთვის ასეთი ძალისხმევა არაგონივრულია. ასევე ეს არც ობიექტურადაა საჭირო, რადგან მომხმარებელს, რომელიც ნამცხვარში ჩარჩენილ ალუბლის კურკას ჩაქებჩს, არ ემუქრება ჯანმრთელობის მძიმე დაზიანების ისეთი საფრთხე, რომლის აღმოფხვრაც ყველანაირ ფასად და ყველანაირი ძალისხმევით საჭირო იქნებოდა.

მომხმარებელს არ უნდა ჰქონდეს საფრთხის აბსოლუტური უქონლობის მოლოდინი. უსაფრთხოების მასშტაბი, რომელიც გამართლებულად მოსალოდნელია პროდუქტისაგან, დამოკიდებულია, მათ შორის, მისი შეთავაზების ხარისხზე (პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის მე-3 პარაგრაფის პირველი ნაწილის ა ქვეპუნქტი), ანუ, იმაზე, თუ როგორ ხდება კონკრეტული პროდუქტის საზოგადოებისათვის წარდგენა (...). ნამცხვარი, რომელსაც ეწოდება „ალუბლის ნამცხვარი“, აღძრავს მომხმარებელში იმის მოლოდინს, რომ მისი გამოცხობა ხდება ალუბლის გამოყენებით. მომხმარებელმა ასევე იცის, რომ ალუბალი კურკოვანი ხილია და თავად ნაყოფი შეიცავს კურკას. მისი უსაფრთხოების მოლოდინი სამართლინად ვერ იქნება იმაზე ორიენტირებული, რომ ნამცხვარი სახელად „ალუბლის ნამცხვარი“ შეიცავს მხოლოდ ალუბალს და არ შეიცავს კურკას. მსგავსი მოლოდინი მხოლოდ იმ შემთხვევაში იქნება გამართლებული, თუ, თავად პროდუქტის წარდგენისას, ხაზგასმით შეიქმნებოდა იმის შთაბეჭდილება, რომ ნამცხვარი შეიცავს მხოლოდ და მხოლოდ გამოკურკულ ალუბალს. მსგავს მოვლენასთან წინამდებარე დავაში საქმე არ გვაქვს.

IV. ამონარიდი გერმანიის უზენაესი ფედერალური სასამართლოს (BGH) გადაწყვეტილებიდან. 16 ივნისი 2009 წელი - VI ZR 107/08 - BGHZ 181, 253

(ავტომობილის აირბაგის მცდარად გახსნასთან დაკავშირებული პროდუქტის წუნი)

ძირითადი თემები:

წუნის ცნება; კონსტრუქციული წუნი; განვითარების წუნი; უსაფრთხოების მოთხოვნები იმ პროდუქტის მიმართ, რომელიც ბაზარზე განთავსდება ყველა პოტენციურად დაძლევადი რისკის თავიდან აცილებამდე; ინსტრუქციის მიწოდებისა და გაფრთხილების ვალდებულება; ზიანთან მიზეზობრივი კავშირის მტკიცების ტვირთი ინფორმაციის მიწოდებისა და გაფრთხილების ვალდებულების დარღვევისას.

საქმის გარემოებებიდან:

მოსარჩელე ითხოვს ზიანის ანაზღაურებას ავტომობილის მწარმოებელი მოპასუხისაგან. 2000 წლის 10 მარტს ექსპლუატაციაში დაშვებულ X მარკის ავტომობილს 2003 წლის 24 აპრილს მართავდა მოსარჩელე, რა დროსაც მძღოლის მხარეს მცდარად გაიხსნა ორივე გვერდითი აირბაგი. მოსარჩელე აცხადებს, რომ გულმკერდისა და თავის აირბაგები გაიხსნა გზაზე არსებულ ორმოზე გადავლისას ანდა სავალი ნაწილის არამყარზედაპირიან ნაპირზე გავლის დროს, რის გამოც მას საძილე არტერია დაუზიანდა. შედეგად მან მიიღო ტვინის ინფარქტი.

სამოტივაციო ნაწილიდან:

II. ...

2... a) პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის მე-3 პარაგრაფის პირველი პუნქტის თანახმად, პროდუქტს გააჩნია ნაკლოვანება, თუ მასში არ არის უზრუნველყოფილი უსაფრთხოება, რომელიც მოსალოდნელია ყველა გარემოების გათვალისწინებით, განსაკუთრებით, მისი წარდგენისა და გამოყენების მხრივ, ასევე დროის მომენტის თვალსაზრისით, როდესაც პროდუქტი გამოვიდა მიმოქცევაში (შდრ. პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის მე-3 პარაგრაფის პირველი ნაწილის გ ქვეპუნქტისა და მე-2 პუნქტის მიხედვით). გასათვალისწინებელია არა კონკრეტული მომხმარებლის უსაფრთხოების სუბიექტური მოლოდინი, არამედ ობიექტურად ის, რომ პროდუქტი გვთავაზობს უსაფრთხოებას, რომელიც აუცილებლად წარმოადგენს კონკრეტულ სფეროში არსებულ გაბატონებულ აზრს (...). პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის მე-3 პარაგრაფის პირველი პუნქტის შესაბამისი

უსაფრთხოების მოლოდინი ფასდება, როგორც ნესი, იგივე ობიექტური მასშტაბებით, როგორც მწარმოებლის დელიქტური პასუხისმგებლობის ფარგლებში არსებული მიმოქცევის ვალდებულებები (გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის 823-ე პარაგრაფის პირველი ნაწილი; შდრ. BGH VersR 2009, 649; ...). შესაბამისად, უადგილო სულაც არ არის ფაბრიკაციული, კონსტრუქციული და ინსტრუქციული ნაკლოვანებების ეს განსხვავება, რომლის მიზანია, დელიქტური პროდუქტზე პასუხისმგებლობის ფარგლებში, კონკრეტული მიმოქცევის ვალდებულებების კატეგორიზაცია (შდრ. BGHZ 129, 353, ...).

b) ...

c) სააპელაციო სასამართლომ გაუმართლეს ბლად უარყო კონსტრუქციული წუნის არსებობა. ...

aa) კონსტრუქციული წუნი სახეზეა იმ შემთხვევაში, როდესაც პროდუქტი, მისი კონცეფციის მიხედვით, მნიშვნელოვნად ჩამოუვარდება უსაფრთხოების სტანდარტს (...). პროდუქტის აუცილებელი უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, მწარმოებელმა, კონცეფციისა და პროდუქტის დაგეგმვის ფარგლებში, უნდა გაატაროს იმგვარი ღონისძიებები, რომლებიც ობიექტურად აუცილებელი და, ობიექტური მასშტაბებით, მოსალოდნელია საფრთხის თავიდან ასაცილებლად (შდრ. BGH VersR 2009, 649; ...).

(1) აუცილებელია უზრუნველყოფის იმგვარი ღონისძიებები, რომლებიც კონსტრუქციულად შესაძლებელია პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტისათვის არსებული უახლესი სამეცნიერო-ტექნიკური სტანდარტების გათვალისწინებით (BGHZ 104, 323; BGHZ 129, 353;...) და, შესაბამისად, საკმარისია ზიანის თავიდან ასაცილებლად (...). ამასთან, დაუშვებელია სამეცნიერო-ტექნიკური დარგის პირობებთან უბრალო გათანაბრება; დარგში არსებული ფაქტობრივი პრაქტიკული უსაფრთხოების ღონისძიებები შეიძლება დროში ჩამორჩებოდეს ტექნიკურ განვითარებასა და სამართლებრივად მნიშვნელოვან ღონისძიებებს (...). საფრთხეების პრევენციის შესაძლებლობა არსებობს იმ შემთხვევაში, როდესაც, დარგობრივი პროფესიული წრეების უზრუნველყოფილი ცოდნის მიხედვით, სახეზეა კონკრეტული ნაკლოვანებების

მაღალპროფესიონალური დარგობრივი გადანაცვტი (...). მსგავსი სიტუაცია შეიძლება წარმოიშვას მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც სერიული გამოყენებისათვის, მომნიშვნელოვანი უსაფრთხოების ტექნიკურად კარგად გამოცდილი და შემოწმებული ალტერნატიული კონსტრუქცია (...). მწარმოებელი არ არის ვალდებული, განახორციელოს მსგავსი სახის უსაფრთხოების კონცეფციები, რომლებიც დღემდე „შემუშავებულია ე.წ. კულმანზე, სახაზავ დაფაზე“ ან ჯერ კიდევ იმყოფება გამოცდის სტადიაში (...).

იმ შემთხვევაში, თუ თავიდან ვერ ავიცილებთ პროდუქტის გამოყენებასთან დაკავშირებულ გარკვეულ რისკფაქტორებს, აქტუალური სამეცნიერო-ტექნიკური განვითარების დონის საფუძველზე, რისკფაქტორების სახისა და მოცულობის გათვალისწინებით, მათი განხორციელების ალბათობისა და პროდუქტთან დაკავშირებული სარგებლის მიხედვით, უნდა შემოწმდეს, საერთოდ შეიძლება თუ არა საფრთხის შემცველი პროდუქტის მიმოქცევაში გაშვება (...).ის საკითხი, გონივრულია თუ არა უზრუნველყოფის ღონისძიება, ობიექტური კრიტერიუმების საფუძველზე, შეიძლება შეფასდეს მხოლოდ კონკრეტული შემთხვევის მთლიანი ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით (შდრ. BGHZ 104, 323; ...). განსაკუთრებით, გადანაცვტი პროდუქტიდან მომდინარე საფრთხის მასშტაბი/სიდიდე (შდრ. BGHZ 80, 186). რაც უფრო დიდია საფრთხე, მით უფრო მაღალია მოთხოვნები, რომლებიც, ამ შემთხვევაში, უნდა იქნას წამოყენებული (...). ადამიანის სხეულისა და სიცოცხლის მიმართ არსებითი საფრთხის არსებობის შემთხვევაში, გონივრულია მწარმოებლის მხრიდან უფრო მასშტაბური მოცულობითი ღონისძიებების განხორციელება, ვიდრე იმ შემთხვევაში, როდესაც მოსალოდნელია მხოლოდ საკუთრებისა ან ფლობის ხელყოფა ან დარღვევა ან კიდევ მხოლოდ სხეულის მცირე დაზიანებები (შდრ. BGHZ 99, 167; BGH Urteil vom 31. Oktober 2006 - VI ZR 223/05 - VersR 2007, 72;...). ამას გარდა, გონივრულობის თვალსაზრისით, მნიშვნელოვანია უზრუნველყოფის ღონისძიების ეკონომიკური შედეგები, მათ ფარგლებში კი, განსაკუთრებით, გასათვალის-

წინებელია მომხმარებელთა ჩვეულებები, სანარმოო ხარჯები, გასაღების შესაძლებლობები შესაბამისი ცვლადი პროდუქტისათვის და ხარჯებისა და სარგებლის ურთიერთქმედება (შდრ. ასევე ე.წ. **risk-utility-test** ამერიკული სამართლის თანახმად), ...).

...
bb)...

d) სააპელაციო სასამართლომ უარყო ასევე მოპასუხის პასუხისმგებლობა ავტომობილის მიმოქცევაში გაშვებისას ინსტრუქციული ნაკლოვანების გამო. ...

aa) თუმცა სააპელაციო სასამართლომ მართებულად გამოავლინა მოპასუხის პასუხისმგებლობა ინსტრუქციული ნაკლოვანების გამო. პროდუქციის აუცილებელი უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, მწარმოებელმა უნდა განახორციელოს ის ღონისძიებები, რომლებიც, კონკრეტული შემთხვევის ფაქტობრივი მოცემულობიდან გამომდინარე, აუცილებელია საფრთხის თავიდან ასარიდებლად და გონივრულია ობიექტური მასშტაბების მიხედვით (შდრ. BGH VersR 2009, 649). იმ შემთხვევაში, თუ პროდუქტის გამოყენებასთან დაკავშირებული საფრთხეები, ვერ იქნება თავიდან არიდებული უახლესი სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის მდგომარეობით განპირობებული კონსტრუქციული ღონისძიებებით ან არ არის მოსალოდნელი მწარმოებლის მხრიდან კონსტრუქციული საფრთხეების პრევენციული ღონისძიებების გატარება. ხოლო თუ პროდუქტი, მისგან გამომდინარე საფრთხეების მიუხედავად, შეიძლება გამოვიდეს მიმოქცევაში, მაშინ, როგორც წესი, მწარმოებელი ვალდებულია, გააფრთხილოს პროდუქტის მომხმარებელი და მიუთითოს იმ საფრთხეებზე, რომლებიც შეიძლება წარმოიშვას დანიშნულებისამებრ გამოყენებისა ან არასათანადო გამოყენების შემთხვევაში, რომლებიც არ განეკუთვნება მომხმარებელთა წრის ზოგადი საფრთხეების ცოდნის კრიტერიუმებს (შდრ. BGHZ 105, 346; BGHZ 106, 273; BGHZ 116, 60;...). რამეთუ პროდუქტის მომხმარებელმა უნდა შეძლოს საკუთარი პასუხისმგებლობით განმსჭვალული გადაწყვეტილების მიღება, სურს თუ არა მას პროდუქტის გამოყენების სარგებლით განპირობებული რისკის საფრთხის ქვეშ დაყენება (...). მათ ასევე

უნდა ჰქონდეთ შესაძლებლობა, მაქსიმალურად წინ აღუდგნენ საფრთხეებს (...). ინსტრუქციული ვალდებულებების შინაარსი და მოცულობა, როგორც წესი, ცალკეულ შემთხვევებში, არსებითად განისაზღვრება საფრთხის მასშტაბითა და საფრთხის ქვეშ მყოფი სამართლებრივი სიკეთით (შდრ. BGHZ 106, 273; BGH Urteil vom 16.12.2008 - VI ZR 170/07 - VersR 2009, 272;...). რაც უფრო დიდია საფრთხე, მით უფრო მაღალია ის მოთხოვნები, რომლებიც, ამ შემთხვევაში, უნდა იქნას წამოყენებული (...). იმ შემთხვევაში, თუ კონკრეტული პროდუქტი საფრთხეს უქმნის ადამიანის ჯანმრთელობასა და სხეულის ურღვეობა-მთლიანობას, უნდა მოხდეს გაფრთხილება, თუ, სერიოზული ეჭვის საფუძველზე, არსებობს იმის მოლოდინი, რომ, შესაძლოა, სხეულს მიაღდეს ზიანი (...).

bb)...

(1) თუმცა გამოირიცხება მწარმოებლის მხრიდან ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება, რომელიც ეფუძნება პროდუქტის დელიქტურ პასუხისმგებლობასა და პროდუქტზე მატერიალური პასუხისმგებლობის კანონს, როდესაც ზიანის გამომწვევი პროდუქტის ნაკლოვანება, მისი მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტში, არ იყო ამოცნობადი და აღქმადი მაშინდელი სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის მდგომარეობის გამო (ე. წ. განვითარების ნაკლოვანება). პროდუქტის მატერიალური პასუხისმგებლობის კანონზე დაფუძნებული მოთხოვნები - პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის პირველი პარაგრაფის მე-2 ნაწილის მე-5 ქვეპუნქტი. ... ეს დებულება გამოყენებადი ასევე ინსტრუქციულ ნაკლოვანებებზეც (...). რამეთუ ნორმის მიზნის თვალსაზრისით, ე.წ. განვითარების რისკის პასუხისმგებლობის გამორიცხვა და მწარმოებლის პასუხისმგებლობის პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტისათვის არსებული ცოდნისა და ინფორმაციის დონით შემოფარგვლა (...), პასუხისმგებლობა გამოირიცხება იმ შემთხვევაშიც, როდესაც ინსტრუქცია გამოვლინდება, როგორც ნაკლოვანი, იმ არაამოცნობადი და არააღქმადი საფრთხის საფუძველზე, რომელიც, განპირობებული იყო პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტისათვის, არსებული სამეცნიერო-ტექნიკური პროგრესის დონით...

განვითარების ნაკლოვანების წინაპირობა არის დელიქტურ და პროდუქტის მატერიალურ პასუხისმგებლობაზე დაფუძნებული პასუხისმგებლობა, რომ პროდუქტის პოტენციური საფრთხე ვერ იქნა გაცნობიერებული და აღქმული, მისი მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტისათვის არსებული სამეცნიერო-ტექნიკური განვითარების დონის გათვალისწინებით, რამეთუ საინფორმაციო შესაძლებლობები (ჯერ) კიდევ არ იყო საკმარისად დახვეწილი (მდრ. პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის თაობაზე: BGHZ 129, 353; ...). ამასთან, პროდუქტის პოტენციური საფრთხის ქვეშ, გაგებულ უნდა იქნას არა ზიანის გამომწვევი პროდუქტის კონკრეტული ნაკლოვანება, არამედ საფუძვლად დადებული, ზოგადი, შერჩეულ კონცეფციასთან დაკავშირებული ნაკლოვანების რისკი (...). ამოცნობა-აღქმადობისათვის, გადამწყვეტია საფრთხის ობიექტურად ხელმისაწვდომი ცოდნა; აქ ყველაფერი დამოკიდებულია ცალკეული მწარმოებლის სუბიექტურ საინფორმაციო შესაძლებლობებზე. ...

მტკიცების ტვირთი ეკისრება მწარმოებელს, დელიქტური პასუხისმგებლობის ფარგლებში ინსტრუქციული ვალდებულების დარღვევის გამო, პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლის დროს, ასევე პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის ფარგლებში.

(2) ...

სააპელაციო სასამართლომ ვერ გამოავლინა, რომ, განვითარების ნაკლოვანების დადგენის ფარგლებში, ყოველივე დამოკიდებული არაა ზიანის გამომწვევი პროდუქტის კონკრეტული ნაკლოვანების ამოცნობაზე, არამედ პროდუქტის პოტენციური საფრთხის გაცნობიერებაზე, ანუ, შერჩეულ კონცეფციასთან ზოგადად დაკავშირებული ნაკლოვანების რისკზე. ეს უკანასკნელი ცნობილი იყო მოპასუხისათვის სააპელაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების გამო... საკმარისი არაა მწარმოებლის ვარაუდი, რომ მან თითქოსდა მოაგვარა ნაცნობი საფრთხე არსებული სისტემის კონსტრუქციული გაუმჯობესებით, რათა ევარაუდა განვითარების ნაკლოვანება, რაზეც არ დგება მწარმოებლის პასუხისმგებლობა.

...

III.

...

1. იმ შემთხვევაში, თუ ახალი გადაწყვეტილების მისაღებად, აუცილებელია საინსტრუქციო ვალდებულებების დარღვევასა და აირბაგის ფუჟ გახსნას შორის მიზეზობრივი კავშირი, სააპელაციო სასამართლომ უნდა გაითვალისწინოს, რომ, როგორც წესი, დაზარალებულს ეკისრება მტკიცების ტვირთი, და, რომ წარმოშობილი ზიანის თავიდან აცილება, შესაძლებელი იქნებოდა საკმარისი გაფრთხილების საფუძველზე. თუმცა შეიძლება არსებობდეს ფაქტობრივი ვარაუდი (თუ შემთხვევის ფაქტობრივი გარემოებები არ მეტყველებენ საწინააღმდეგოზე), რომ გაფრთხილების ადრესატის მიერ უნდა იქნას გათვალისწინებული არსებულ რისკზე მკაფიო და გასაგები მითითება (მდრ. BGHZ 116, 60; ...). ...

V. ამონარიდი გერმანიის ფედერალური სასამართლოს (BGH) გადაწყვეტილებიდან, 5 თებერვალი 2013 წელი - VI ZR 1/12 - NJW 2013, 1302

(წყლის გამაცხელებლის აფეთქება)

ძირითადი თემები:

წყლის ცნება; უსაფრთხოების გამართლებული მოლოდინი; არასწორი გამოყენების თავიდან აცილება

სახელმძღვანელო წინადადება:

უსაფრთხოების გამართლებული მოლოდინი (პროდუქტზე პასუხისმგებლობის კანონის მე-3 პარაგრაფის 1-ლი ნაწილის გაგებით), როგორც წესი, გულისხმობს მხოლოდ იმას, რომ, პროდუქტის მოსალოდნელი ჩვეული გამოყენებისა და მოხმარება-მონტაჟის წესების დაცვის პირობებში, ამ პროდუქტიდან არ უნდა მოდიოდეს მნიშვნელოვანი საფრთხე მისი მომხმარებლის ან სხვა მესამე პირთა ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის მიმართ. თუმცა მწარმოებელს არ შეიძლება, მოეთხოვოს, წინასწარ გათვალისწინოს პროდუქტთან დაუდევარი მოპყრობის ყოველ შემთხვევაზე, რაც არაპროფესიონალურ მონტაჟსაც შეიძლება გულისხმობდეს.

საქმის გარემოებების შესახებ:

მოსარჩელემ სამშენებლო მასალების ჰიპერ-მარკეტში 2007 წლის 27 თებერვალს იყიდა ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკაში დამზადებული და მოპასუხის მიერ ევროპის ეკონომიკურ სივრცეში შემოტანილი, ონკანქვეშ დამონტაჟებული წყლის გამაცხელებელი. თანდართულ საინსტალაციო და გამოყენების ინსტრუქციაში, იყო იმაზე მითითება, რომ ინსტალაცია უნდა განახორციელოს კვალიფიციურმა პერსონალმა და რომ ხელსაწყო განკუთვნილია უნნეო საინსტალაციო სისტემებისათვის. ამის გამო, აუცილებელია დაბალწევნიანი შემრევის დამონტაჟება. ელექტროენერგიის მომარაგების ქსელზე მიერთებამდე კი, აუცილებელია გამაცხელებლის წყლით ავსება. მხოლოდ ამის შემდეგაა დასაშვები მისი ჩართვა. მოსარჩელემ დაამონტაჟა წყლის გამაცხელებელი, რის შემდეგაც, სადავო გარემოებებში, აღნიშნული გამაცხელებელი აფეთქდა და დაზიანებები მიაყენა მოსარჩელეს.

სამოტივაციო ნაწილიდან:

II.

...

4. ...

a) საკასაციო სასამართლოს ხედვისაგან განსხვავებით, სააპელაციო სასამართლომ არ გამორიცხა მოპასუხის მხრიდან ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება (პროდუქტის პასუხისმგებლობის კანონის პირველი პარაგრაფის მე-2 ნაწილის მე-5 ქვეპუნქტი), რამეთუ მოპასუხეს მიენიჭა ამ წყლის გამაცხელებელზე, როგორც სერიულ პროდუქტზე, ნიშანი "GS=geprüfte Sicherheit" (შემოწმებული უსაფრთხოება). აღნიშნული ხელსაწყო შემოწმდა 2008 წლის აგვისტოში, შერჩევითი შემოწმების ფარგლებში... Quality B.V.-ის მიერ და დადასტურდა, როგორც უნაკლო პროდუქტი. პროდუქტის პასუხისმგებლობის კანონის პირველი პარაგრაფის მე-2 ნაწილის მე-5 ქვეპუნქტი მხოლოდ იმ შემთხვევაში ათავისუფლებს მწარმოებელს პასუხისმგებლობისაგან, როდესაც ზიანის გამომწვევი პროდუქტის ნაკლოვანება არ იყო ამოცნობადი და გასაგები პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტისათვის არსებული უახლესი სამეცნიერო-ტექნიკური სტანდარტების დონით (ე.წ. განვითარების ნაკლოვანება). ეს მხოლოდ იმ შემთხვევაშია დასაშვები, როდესაც პროდუქტის პოტენციური საფრთხე ვერ იქნა გაცნობიერებული და აღქმული, მისი მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტისათვის არსებული სამეცნიერო-ტექნიკური განვითარების დონის გათვალისწინებით, რამეთუ საინფორმაციო შესაძლებლობები (ჯერ) კიდევ არ იყო საკმარისად განვითარებული. ამასთან, პროდუქტის პოტენციური საფრთხის ქვეშ, გაგებულ უნდა იქნას არა ზიანის გამომწვევი პროდუქტის კონკრეტული ნაკლოვანება, არამედ საფუძვლად დადებული, ზოგადი, შერჩეულ კონცეფციასთან დაკავშირებული, ნაკლოვანების რისკი. ამოცნობა-აღქმადობისათვის, გადაწყვეტია საფრთხის ობიექტურად ხელმისაწვდომი ცოდნა; აქ ყველაფერი დამოკიდებულია ცალკეული მწარმოებლის სუბიექტურ საინფორმაციო შესაძლებლობებზე; მის მიერ პროდუქტის შემოწმებაზე პასუხისმგებელ პირზე ყველაფერი როდია დამოკიდებული (...)

ეს წინაპირობები არ არის შესრულებული. მხოლოდ ის გარემოება, რომ სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა პროდუქტის ნაკლოვანება - ხელსაწყო აფეთქების შესაძლებლობა გამაცხელებლის ავზის ნაკლებად ავსების დონის გამო, არ იქნა გამოვლენილი არც უსაფრთხოების ნიშნის შემოწმებისას და არც შერჩევითი შემოწმებითი ხარისხის კონტროლის დროს, სრულიადაც არ ნიშნავს, რომ პროდუქტის პოტენციური საფრთხე ვერ იქნებოდა ამოცნობილი და გაგებული პროდუქტის მიმოქცევაში გამოსვლის მომენტისათვის არსებული, ობიექტურად ხელმისაწვდომი საფრთხის ცოდნის დონის გათვალისწინებით (...).

b) საკასაციო საჩივარი (რევიზია) წარმატებულადაა მიმართული სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობის წინააღმდეგ, თითქოსდა ნაკლოვანია მოპასუხის მიერ ევროპის ეკონომიკურ სივრცეში შემოტანილი წყლის გამაცხელებელი (პროდუქტის პასუხისმგებლობის კანონის მე-3 პარაგრაფის პირველი პუნქტი).

aa) იმავდროულად სააპელაციო სასამართლომ სრულიად მართებულად აღნიშნა დასაწყისში, რომ პროდუქტს, რომელიც ვერ უზრუნველყოფს უსაფრთხოებას, იმთავითვე აღენიშნება ნაკლოვანება (პროდუქტის პასუხისმგებლობის

კანონის მე-3 პარაგრაფის პირველი პუნქტი), უსაფრთხოება, რომლის საფუძვლიანი მოლოდინიც არსებობს ყველა ფაქტობრივი გარემოების გათვალისწინებით. გასათვალისწინებელია არა კონკრეტული მომხმარებლის უსაფრთხოების სუბიექტური მოლოდინი, არამედ ობიექტურად ის, რომ პროდუქტი გვთავაზობს უსაფრთხოებას, რომელიც აუცილებლად წარმოადგენს კონკრეტულ სფეროში არსებულ გაბატონებულ აზრს (...). იმ შემთხვევაში, თუ კონკრეტული პროდუქტი განკუთვნილია სხვადასხვა ჯგუფის მომხმარებელთათვის - ის გასაყიდად ხელმისაწვდომია (მსგავსად წინამდებარე საქმისწარმოებისა), მაგალითად, სამშენებლო მასალების ჰიპერმარკეტებში, არა მხოლოდ, პროფესიონალ სპეციალისტების, არამედ „საოჯახო ხელოსნებზეც“ -, პროდუქტი უნდა აკმაყოფილებდეს უსაფრთხოების უმაღლეს სტანდარტებსა და ითვალისწინებდეს ყველაზე ნაკლებად ინფორმირებული და საფრთხის მართვაზე ყველაზე ნაკლებად კომპეტენტური და ორიენტირებული ჯგუფის ცოდნასა და საფრთხის მართვის პოტენციალს (...).

...

bb) საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს სააპელაციო სასამართლოს ხედვას, თითქოსდა უნაკლო პროდუქტი იმგვარად უნდა იყოს შეძენილი/შეძენადი, რათა არ დააზიანოს მომხმარებლისა თუ მესამე პირის სხეულის ურღვეობა/მთლიანობა. თითქოსდა აღნიშნული პრინციპი მოქმედებს იმ შემთხვევაში, როდესაც პროდუქტი

შეცდომითაა დამონტაჟებული. უსაფრთხოების სამართლიანი მოლოდინი მოქმედებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც პროდუქტი, გამოყენებისა და ინსტალაციის ინსტრუქციით გათვალისწინებული სარგებლობის შემთხვევაში, არ წარმოშობს არანაირ არსებით საფრთხეს მომხმარებლისა თუ არამონაწილე მესამე პირების სხეულისა და ჯანმრთელობის მიმართ. ანუ, პროდუქტი იმგვარად უნდა იყოს კონცეპირებული, რომ, გამოყენებისა და ინსტალაციის ინსტრუქციით გათვალისწინებული სარგებლობისა თუ მცდარი გამოყენების შემთხვევაში, არ წარმოიშვას რაიმე საფრთხე (...). ამასთან, მწარმოებელს არ მოეთხოვება, პროდუქტთან არასათანადო და მცდარი მოპყრობის, მათ შორის, არაპროფესიონალური დამონტაჟების, ყველა შემთხვევის გათვალისწინება და პრევენციული ზომების მიღება (მდრ. BGHZ 104, 32).

სააპელაციო სასამართლოს მოსაზრებისაგან განსხვავებით, თვით "მხოლოდ თეორიული შესაძლებლობაც კი", ვერ დაასაბუთებს/გაამართლებს ნაკლოვანებას, რომ პროდუქტით ხდება სხვების სამართლებრივი სიკეთეების ხელყოფა (პროდუქტის პასუხისმგებლობის კანონის მე-3 პარაგრაფი). უსაფრთხოების სამართლიანი მოლოდინი ვერ გაამართლებს ნებისმიერი ზოგადი საფრთხის წინააღმდეგ პრევენციული ღონისძიებების გატარების აუცილებლობას. შეუძლებელია, ნებისმიერ პროდუქტზე, ნებისმიერ სიტუაციაში, აბსოლუტური უსაფრთხოების მოთხოვნის წამოყენება (...).